

BELEDİYE BAŞKANININ EL KİTABI

C- BELEDİYE BAŞKANLARININ HAKLARI

I- MALİ HAKLAR

a- Özlük Hakları :

3.7.2005 tarihli Belediye başkanının 39.maddesi ile özlük hakları düzenlenmiştir.

Belediye başkanına nüfusu;

- 10.000'e kadar olan beldelerde 70.000,
- 10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde 80.000,
- 50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde 100.000,
- 100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde 115.000,
- 250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde 135.000,
- 500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde 155.000,
- 1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde 190.000,
- 2.000.001'den fazla olan beldelerde 230.000,

Gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir. Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplanmasında (c) bendinde belirtilen gösterge rakamı esas alınır.

Belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneği kesilmez.

Belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tâbi bir kadroya atanmaları hâlinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü buldukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usûllere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü buldukları için de uygulanır.

b- Yolluk Hakkı :

Belediye başkanları, geçici görevle belde sınırları dışına çıktıklarında; 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre geçici görev yolluğu alırlar. Danıştay 9.Dairesi nin 26.12.1972 tarih ve Esas:1971/2380 Karar:1972/2340 sayılı kararında başkanların geçici görev yolluklarının, aylık ödeneklerinin karşılığı olan Devlet memurlarının aldıkları yolluklar kadar olacağı hükme bağlanmıştır. Sayıştay Temyiz Kurulu nun 10.11.1959 tarih ve 6167 sayılı kararı da bu yöndedir.

Yurtiçi geçici görev yollukları her yıl Bütçe Kanununa ekli H Cetveli nde tespit edilir. Halen uygulanmakta olan belediye başkanlarının ödenekleri ile ilgili genelgeye göre en düşük belediye başkanının maaşı 1.derecedeki devlet memurunun maaşı düzeyinde olduğu için belediye başkanlarının 2002 yılı için en az 13.900.000.-TL. yurtiçi geçici görev yolluğu almaları gerekir. Belediye başkanları yolluk ve yol gideri dışında, konaklama ve yiyecek masraflarının ödenmesi mümkün değildir. Sayıştay 4.Dairesi nin 18.06.1992 tarih ve 27504 sayılı kararında "...Ödenen otel ve yemek masraflarının tazmini..." yoluna gidilmiştir.

Belediye başkanlarına; özellikle mesleki toplantı, kurs ve seminer gibi maksatlarla yaptıkları seyahatlerde yol gideri ve yolluklarının belediye bütçesinin

BELEDİYE BAŞKANININ EL KİTABI

“200-Yolluklar, Harcama Kalemi”, eğitime iştirak bedellerinin ise “300-Eğitim Ve Araştırma Gideri, Hizmet Alımları Harcama Kalemi”inden ödenmesi gerekir. Aksi takdirde Sayıştay yapılan ödemelerin tazminine hükmetmektedir.

Belediye başkanlarının görevli olarak yurt dışına yaptıkları seyahatlerde de, Devlet memurlarına yurt dışında geçici görevlendirmelerde ödenen yolluklar kadar geçici görev yolluğu ödenir. Bu konudaki düzenlemeler Bakanlığın son olarak 08.05.1997 tarih ve 5024 ve 25.07.1997 tarih ve 50669 sayılı genelgesinde açıklanmıştır. Belediye başkanının yurt dışı seyahatlerinde yol gideri ve gündeliklerinin belediye bütçesinden karşılanabilmesi için belediye meclisi tarafından (25.09.1997 tarih ve 50569 sayılı İçişleri Bakanlığı genelgesine göre, belediye meclisi toplantı halinde değilse 1580 sayılı Kanununun 83.maddesinin son fıkrası uyarınca belediye encümenince bu görevlendirme yapılabilir.) belediye bütçesinden bir harcama yapılmayacaksa belediye encümeni tarafından görevlendirilmesi ve İçişleri Bakanlığının izni gerekir. Diğer sebeplerle belediye başkanlarının yurtdışına çıkmaları durumunda (özel işleri sebebiyle) yine İçişleri Bakanlığının izni alınması şarttır.

İçişleri Bakanlığı 15.11.1994 tarih ve 662 sayılı Genelge ile belediye başkanlarının, belediye meclis üyelerinin ve belediye personelinin yurtdışına çıkışlarına izin verilmesi ile ilgili yetkileri valilere devretmiştir. Danıştay 8. Dairesi nin 25.11.1996 tarih ve Esas:1995/860 Karar:1996/3398 sayılı kararında da; belediye başkanları meclis ve encümen üyelerinin yurtdışına izinli veya görevli gitmelerinde valilikçe izin verilmesinin uygun olduğuna hükmedilmiştir.

c- Tedavi ve Cenaze Giderleri :

Belediye başkanlarının kendilerinin ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin tedavi giderleri belediye bütçesinden ödenmesi çeşitli tartışmalara yol açmıştır. İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği nin 21.06.1984 tarih ve 81-106/1676 sayılı görüşü doğrultusunda belediye başkanlarının tedavi giderlerinin belediye bütçesinden karşılanması uygun mütalaa edilmiştir. Sayıştay Temyiz Kurulu nun 21.09.1993 tarih ve 23116 sayılı kararı ile belediye başkanının bakmakla yükümlü oldukları kişilerin tedavi giderlerinin ise belediye meclisi kararına dayandırılmak şartıyla belediye bütçesinden ödenmesinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır.

Ancak, Sayıştay 1.Dairesi nin 12.05.1994 tarih ve 5805 sayılı kararında, belediye başkanlarının özel hastanelerdeki tedavi giderlerinin ödenemeyeceğini, yine Sayıştay 2.Dairesi nin 09.07.1992 tarih ve 30469 sayılı kararında, belediye başkanının eşi ile bakmakla yükümlü olduğu annesine ait tedavi giderinin belediye bütçesinden karşılanamayacağı, Sayıştay 4.Dairesi nin 25.01.1994 tarih ve 27798 sayılı kararında da, belediye başkanı ile aile evradının tedavi giderlerinin belediye bütçesinden ödenemeyeceği belirtilerek, yapılan ödemelerin tazmini yoluna gidilmiştir.

Bu nedenle, belediye başkanlarının sadece kendilerine ait tedavi giderlerini belediye bütçesinden karşılamaları uygun olur.

BELEDİYE BAŞKANININ EL KİTABI

II- DİĞER HAKLAR

a- Emeklilik Hakkı :

Belediye başkanlarının emeklilik hakları 1580 sayılı Belediye Kanununa 1963 yılında 307 sayılı Kanunla Ek7.madde ile düzenlenmiştir. Buna göre;

1) Memur iken veya daha önce memuriyette bulunmuş olanlardan belediye başkanlığına seçilenlerin emeklilik durumları Emekli Sandığı mevzuatı çerçevesinde devam eder. Emekli Sandığı nda emekli aylığı alanların belediye başkanı seçilmeleri halinde emekli aylıkları kesilmez ve başkanlık ödeneğini de alırlar.

2) Sigortalı (Bağ-Kur veya Sosyal Sigortalar Kurumu) iken belediye başkanlığına seçilenlerin ise sigorta primlerini kendilerinin ödemeleri durumunda, bu kurumlarla ilgileri aynen devam eder. Bu kurumlardan emekli aylığı almakta iken belediye başkanlığına seçilenlerin aylıkları kesilmez, başkanlık ödeneğini de alırlar.

3) Hiçbir sosyal güvenlik kuruluşuyla ilgisi olmayan kişilerin belediye başkanı seçilmesi halinde, Emekli Sandığı na başvurarak Emekli Sandığı iştirakçisi olmaları mümkündür. Bunların emeklilik derece ve kademeleri devlet memurlarına kıyasen Emekli Sandığı nca belirlenir. Bu durumda 10 yıl iştirak olanlar 60 yaşına geldiklerinde emekliliğe hak kazanırlar. Daha önce ayrılırlarsa kesilmiş olan kesenekleri toptan iade edilir.

4) Emekli Sandığı na tabi olan belediye başkanlarına emekliliklerinde uygulanacak olan ek göstergeler Emekli Sandığı Kanununa eklenen bir madde ile tespit edilmiş olup öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceler dikkate alınarak "Mülki İdare Amirliği Hizmetleri" sınıfı personeline verilen miktarlar kadar olacaktır. Mülki idare amiri sınıfına verilecek ek göstergeler 01.01.1995 tarihinden itibaren 1150 ile 7600 arasında değişmektedir.

5) Belediye başkanlarının emekliliğe sayılan hizmetleri 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun uyarınca birleştirilebilir. Bu Kanunun 8.maddesine 27.01.2000 tarih ve 4505 sayılı Kanunla eklenen bir ibare ile belediye başkanlarına hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca kendi mevzuatına göre emekli aylığı bağlanması öngörülmüştür. Bu duruma göre çalışma süresi ne kadar olursa olsun belediye başkanı olarak görev yapanların son olarak Emekli Sandığı na tabi olmaları durumunda bu Emekli Sandığı ndan, son emekli kesintileri Sosyal Sigortalar Kurumu ndan yapılmışsa Sosyal Sigortalar Kurumu ndan emekli aylığı almaları gerekmektedir.

6) 4505 sayılı Kanunla getirilen bir başka yenilik de; Emekli Sandığı ile ilgili iken görevleri sona eren belediye başkanları, istedikleri taktirde Emekli Sandığı na yapacakları başvuruyu izleyen ay başından itibaren Sandıkla ilgileri devam ettirilir.

Söz konusu Kanunla Emekli Sandığı Kanununa eklenen Ek 74.madde ile bu konuda ayrıntılı düzenleme yapılmıştır. Buna göre; "Bunların emekli

BELEDİYE BAŞKANININ EL KİTABI

kesenekleri görevden ayrıldıkları tarihteki emekli keseneğine esas aylık derece, kademe ve ek göstergeleri üzerinden keseneğe esas diğer unsurlarda nazara alınmak suretiyle hesaplanır ve ilgiler tarafından ait olduğu ay içinde Sandığa ödenir.

Bu suretle geçen sürenin her yıl bir kademe, her üç yılda bir derece yükseltmek ve öğrenim durumları itibariyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36.maddesinde belirlenen en son yükselebilecekleri derece ve kademeyi geçmemek kaydıyla emekli keseneğine esas derece ve kademeleri yükseltilir ve ek göstergeleri bu derecelere göre Ek 48.madde hükümleri uygulanmak suretiyle tespit olunur.

Bunlardan Sosyal Sigortalar Kurumu veya 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20.maddesine tabi kurumlarda çalışanların kesenekleri kendileri, karşılıkları ise çalıştırılan işverenden tahsil edilir.

Kesenek ve karşılıklarını bu maddede belirtilen sürede yatırmayanların o aya ait hizmetleri sayılmaz.

Bir süre sandıkla ilgilendirildikten sonra veya ilgisi kurulmadan önce yaptığı ilgilenme isteğinden vazgeçenler bir defaya mahsus olmak üzere yeniden sandıkla ilgilendirmeyi isteyebilirler.

Bu suretle geçen süreler kazanılmış hak aylıklarında ve emekli aylıklarının hesabında dikkate alınmaz. Ancak, işçi statüsünde çalışanların 1475 sayılı İş Kanunundan doğan hakları saklıdır.”

Yine aynı Kanunla 5434 sayılı Emekli Kanununa eklenen geçici 209.madde ile önceden belediye başkanlığı yapmış olanlara geçmiş hizmetlerini borçlanma imkanı tanımıştır. Buna göre; “Süresi Kanunlarla belirlenen görevlere atanan veya seçilenlerden görevleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sona erenler istekleri halinde 5434 sayılı Kanunun Ek 74.maddesi hükümlerine göre başvuru tarihi ile sosyal güvenlik kuruluşları ile ilgilerinin kesildiği tarih arasında geçen dönem için Sandıkla ilgilendirilirler.

Bu suretle ilgileri kurulanların görevden ayrıldıkları tarihteki derece ve kademeleri başlangıç alınmak, borçlandıkları sürenin her yılı için bir kademe ilerlemesi her üç yıl için bir derece yükselmesi uygulanmak suretiyle bulunacak derece, kademe ve ek göstergelerinin başvuru tarihindeki tutarı üzerinden hesaplanacak kesenek ve karşılıkların toplamı adlarına borç kaydedilir. Bunlar borcun kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde defaten ödemek zorundadırlar.

Görevlerinden ayrıldıkları tarihte tespit edilmiş emekle keseneğine esas aylığı bulunmayanlar hakkında prim ödeme süreleri ve öğrenim durumlarına göre tespit edilerek derece, kademe ve ek göstergeler esas alınmak suretiyle yukarıdaki hükümler uygulanır.

Bunlardan Sandıkça bağlanmış emekli aylıkları, herhangi bir nedenle kesilmiş ya da iptal edilmiş olanlar hakkında da ödenmiş olan emekli aylıklarının defaten tahsili suretiyle yukarıdaki fıkralara göre işlem yapılır.”

7) Belediye başkanlarının emeklilik yaşları; 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Sosyal Sigortalar Kanunu, Emekli Sandığı Kanunu ve Bağ-Kur Kanunlarında yapılan değişikliklere göre tespit edilen sınırlara göre belirlenecektir. Buna göre geçiş dönemi hariç erkekler 60, kadınlar 58 yaşında emekli olmaları mümkündür.

b- İzin Hakkı :

BELEDİYE BAŞKANININ EL KİTABI

Belediye başkanlarının nasıl izin kullanacakları hususunda mevcut yasalarda bir düzenleme yer almadığı, bu konuda kanunlarda bir boşluk bulunduğu kabul edilmektedir. Uygulamada belediye başkanları ayrılış ve başlayış tarihlerini o yerin mülki idare amirlerine bildirmek suretiyle izin kullanabilmektedir. İzin sürelerinin taktiri kendilerine ait olmakla birlikte, belediye hizmetlerini aksatabilecek kadar izin kullanılmaması gerekir. Ayrıca, belediye bütçesinden harcama yapılmak suretiyle veya belediyeyi temsilen yurtdışına çıkış yapılabilmesi için belediye meclisinin kararı gerekir. Belediye meclisi toplantı halinde değilse, bu kararın 1580 sayılı Kanunun 83.maddesinin 10.fıkrası uyarınca, belediye encümenince verilmesi mümkündür.

Öte yandan belediye başkanlarının hastalıkları halinde alacakları sağlık raporlarının süresi ile izne çevrilmesini düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Danıştay 3.Dairesi nin 04.04.1979 tarih ve Esas:1979/188 Karar:1979/264 sayılı kararında; "... Belediye başkanlarının sağlık izinleri hakkında kısıtlayıcı bir süre bulunmadığı ve bu tür izinlerinin herhangi bir makamın onayına bağlı olmadığı...." görüşüne varılmıştır.

c- Temsil ve Ağırlama Giderleri:

Belediye başkanlarının gerek temsil giderleri gerekse ağırlama giderleri "Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Tören ve Ağırlama Törenleri Yönergesi" uyarınca gerçekleştirilmekte olup, Sayıştay ın çeşitli tarihlerde bu konuda verdiği farklı kararlar bulunmaktadır. Ancak Yönerge, başkana geniş takdir hakkı tanımıştır. Belediye görev ve hizmetleri kapsamında değerlendirilen harcamaların belediye bütçesinin bu kaleminden yapılması mümkündür.

d- Konut Tahsisi :

Belediye başkanlarına, belediyenin mülkiyetinde varsa "görev tahsisli" konut tahsis edilebileceği, Kamu Konutları Yönetmeliğine ekli (2) sayılı cetvelin 8-A maddesinde belirtilmiştir. Aynı Yönetmeliğin 4.maddesi (h) fıkrası uyarınca; bütçelerinde yeterli ödenek bulunması, İçişleri Bakanlığı nın teklifi ve Maliye Bakanlığı nın uygun görüşü üzerine Başbakanlıktan izin alınması şartıyla belediye başkanlarına konut kiralınması mümkün ise de; Sayıştay Temyiz Kurulu nun 07.12.1993 tarih ve 23266 sayılı kararında belediye başkalarına konut kiralınmasının belediyenin görevleri cümlesinden olmadığı belirtilerek yapılan ödemenin tazmini yoluna gidilmiştir. Bu bakımdan konut kiralınmasından kaçınılması uygun olur. Öte yandan büyük şehir belediye başkanları dışındaki belediye başkanlarına eşyalı konut tahsis edilemez.

Belediye başkanlarının evlerinde kullanılan telefonların ilk tesis, şehir içi ve şehirler arası konuşma bedellerinin belediye bütçesinden ödenmesi Danıştay 3.Dairesi nin 22.05.1970 tarih ve Esas:1970/202 Karar:1970/198 sayılı istişari kararında ".....Başkanların bu görevlerinin mahiyeti ve arz ettikleri devamlılık vasfı sebebiyle hal ve şartlara göre kanunen belirli mesai saatleri dışında da ifası zorunlu olup, bunların zamanında ve süratle yerine getirebilmelerinin teminen evlerine konulacak telefon postalarının ilk tesis, nakil ve konuta ücreti bedellerinin belediye

BELEDİYE BAŞKANININ EL KİTABI

hizmetleri için sarfedilmekte olmaları muvacehesinde yukarıda sözü edilen 117.madde hükmüne istinaden belediye bütçelerinden ödenebileceği.....”belirtilmiş ise de, mali denetim esnasında Sayıştay (4.Daire nin 06.02.1992 tarih 1989/826 nolu karar) bu tür ödemelerin tazmini yolunda kararlar verdiği görülmektedir. Bu nedenle belediye başkanlarının konutlarındaki telefonda belediye hizmetleri için yaptıkları şehir içi ve şehirler arası telefon görüşme bedellerinin ayrıntı cetvelinde gösterilmek şartıyla belediye bütçesinden ödenmesi mümkündür.

e- Hususi Damgalı Pasaport Hakkı :

5682 sayılı Pasaport Kanununun değişik 2.maddesi uyarınca, büyük şehir, il ve ilçe belediye başkanlarına hususi damgalı pasaport verileceği hükme bağlanmıştır. Belde belediye başkanlarının ise kendi kazanılmış hakları varsa aynı pasaportları kullanmaları mümkün olmakla birlikte, belediye başkanlığı görevinden dolayı hususi damgalı pasaport taşımaları mümkün değildir.

f- Silah Taşıma İzinleri :

6136 sayılı Kanunun 7.maddesi uyarınca yürürlüğe konulan Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin “Özellik Arzeden Görevler” başlıklı 8.maddesinin (e-9) fıkrası uyarınca, belediye başkanlarına silah taşıma izni vali veya kaymakamlarca verilir.

Aynı Yönetmeliğin 9.maddesinin (ü) fıkrası uyarınca, bir dönem belediye başkanlığı yaptıktan sonra kesinleşmiş yargı kararı olmaksızın görevden ayrılan belediye başkanlarının da silah taşıma hakları bulunmaktadır.

g- Kimlik Belgeleri :

Belediye başkanlarına kimlik belgesinin nasıl verileceği kanunlarda düzenlenmemiştir. İçişleri Bakanlığının 19.07.2001 tarih ve B050MAH.065.00.02(50-51)01-80900 sayılı genelgesi ile il belediye başkanlarının valiler tarafından imzalan ve örneği Türk Belediyecilik Derneğinin nce belirlenen kimlik belgesinin kullanılması tavsiye edilmiştir.

h- Hizmet Aracı :

Belediye başkanlarına hizmetin gereği olarak resmi araç tahsisi mümkün ise de, bunlar makam aracı olmadığı için özel işlerinde kullanılamaz. Aksi takdirde 237 sayılı Taşıt Kanununun 16.maddesine göre suç işlenmiş olur. Ayrıca belediye başkanlarının taşıt alımında aynı Kanunun 5.maddesine göre Bakanlar Kurulu izni almaları gerekir. Aksine davranış suç teşkil eder.

ı- Havaalanlarında Vip Salonlarından Yararlanma

BELEDİYE BAŞKANININ EL KİTABI

Başbakanlığın 10.03.1993 tarihli genelgesi ile yalnızca büyük şehir belediye başkanları havaalanlarında vip salonlarından yararlanabilir.